TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2010. gada 6. oktobrī *

Lieta C-389/08

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Grondwettelijk Hof* (Beļģija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2008. gada 1. septembrī un kas Tiesā reģistrēts 2008. gada 8. septembrī, tiesvedībā

***Base NV* u.c.**

pret

***Ministerraad*,**

piedaloties:

Belgacom NV.

* Tiesvedības valoda — holandiešu.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*] (referents), tiesneši K. Toadere [*C. Toader*], K. Šīmans [*K. Schiemann*], P. Kūris [*P. Kūris*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerāladvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],
sekretāre M. Ferreira [*M. Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2010. gada 17. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Base NV* u.c. vārdā — D. Artss [*D. Arts*] un T. de Kordjē [*T. De Cordier*], *advocaten*,

— *Belgacom NV* vārdā — F. Vandendrīše [*F. Vandendriessche*] un H. Viaene [*H. Viaene*], *advocaten*,

— Beļģijas valdības vārdā — M. Jakobsa [*M. Jacobs*], pārstāve, kurai palīdz S. Deprē [*S. Depré*], *advocaat*,

— Eiropas Komisijas vārdā — H. van Vlīts [*H. van Vliet*] un A. Neijenhaiss [*A. Nijenhuis*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2010. gada 22. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva) (OV L 108, 51. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 13. nod., 29. sēj., 367. lpp.) 12. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar to, ka tiek izskatīta *Base NV* u.c. (turpmāk tekstā — "*Base* u.c.") celta prasība atcelt 2007. gada 25. aprīļa Likuma par dažādiem noteikumiem (IV) (2007. gada 8. maija *Moniteur belge*, 25103. lpp.; turpmāk tekstā — "2007. gada 25. aprīļa likums"), ar kuru izdarīti grozījumi 2005. gada 13. jūnija Likumā par elektroniskajām komunikācijām (2005. gada 20. jūnija *Moniteur belge*, 28070. lpp.; turpmāk tekstā — "2005. gada 13. jūnija likums"), kurā tostarp paredzēti nosacījumi, kādos nosaka kompensāciju par tā sauktiem "netaisnīgiem" apgrūtinājumiem, kuri universālā pakalpojuma saistību dēļ ir publiski pieejamus telefonpakalpojumus sniedzošajiem operatoriem, 173. panta 3. un 4. punktu un 200., 202. un 203. pantu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Pamatdirektīva

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) (OV L 108, 33. lpp.; OV Īpašais izdevums latviešu valodā: 13. nod., 29. sēj., 349. lpp.; turpmāk tekstā — "pamatdirektīva") preambulas 11. apsvērumā ir noteikts:

"Saskaņā ar regulējošo un darbības funkciju atdalīšanas principu dalībvalstīm būtu jāgarantē valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes vai [regulatīvo] iestāžu neatkarība, lai nodrošinātu to lēmumu objektivitāti. Minētā neatkarības prasība neierobežo dalībvalstu iestāžu autonomiju un konstitucionālās saistības vai neitralitātes principu attiecībā uz tiem noteikumiem dalībvalstīs, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu, kas noteikta [EKL] 295. pantā. Valsts pārvaldes [regulatīvajām] iestādēm būtu jābūt visiem nepieciešamajiem resursiem attiecībā uz personālu, īpašām zināšanām un finansiāliem līdzekļiem savu uzdevumu veikšanai."

4 Pamatdirektīvas 2. panta g) punktā "valsts pārvaldes [regulatīvā] iestād[e]" definēta kā "iestād[e] vai iestādes, kurām dalībvalsts uzlikusi jebkuru no reglamentējošiem uzdevumiem, ko nosaka šī direktīva un īpašās direktīvas".

5 Pamatdirektīvas 3. pantā ar virsrakstu "Valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka kompetentā iestāde uzņemas katru uzdevumu, kas šajā direktīvā un īpašajās direktīvās noteikts valsts pārvaldes [regulatīvajām] iestādēm [ka katru uzdevumu, kas šajā direktīvā un īpašajās direktīvās noteikts valsts regulatīvajām iestādēm, uzņemas kāda kompetenta iestāde].

2. Dalībvalstis garantē valsts pārvaldes [regulatīvo] iestāžu neatkarību, nodrošinot, ka tās ir juridiski patstāvīgas un funkcionāli neatkarīgas no visām organizācijām, kas nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus, ierīces vai pakalpojumus. Dalībvalstis, kas patur īpašumtiesības vai kontroli pār tādiem uzņēmumiem, kas nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus un/vai pakalpojumus, nodrošina efektīvu reglamentējošo funkciju strukturālu atdalīšanu no darbībām, kas saistītas ar [šo uzņēmumu] īpašumtiesībām vai kontroli.

3. Dalībvalstis nodrošina to, ka valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes izmanto savas pilnvaras objektīvi un caurskatāmi.

[..]"

6 Pamatdirektīvas 4. panta 1. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis nodrošina to, ka valsts līmenī pastāv efektīvs mehānisms, saskaņā ar kuru jebkuram lietotājam vai uzņēmumam, kas nodrošina elektronisko komunikāciju tīklus un/vai pakalpojumus, kuru ir ietekmējis valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes

lēmums, ir tiesības pārsūdzēt lēmumu pārsūdzības iestādē, kas ir neatkarīga no iesaistītajām pusēm. Šai iestādei, kas var būt tiesa, ir pieejama attiecīga pieredze [ir attiecīga kompetence], lai ļautu tai pildīt savas funkcijas. Dalībvalstis nodrošina to, ka tiek ņemti vērā lietas apstākļi un ka pastāv efektīva pārsūdzības kārtība. Līdz šādas pārsūdzības rezultātam valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes lēmums paliek spēkā, ja vien pārsūdzības iestāde neizlemj savādāk."

Direktīva 2002/22

7 Direktīvas 2002/22 preambulas ceturtajā apsvērumā ir noteikts, ka "universālā pakalpojuma sniegšana (tas ir, noteikta pakalpojumu minimālā kopuma sniegšana visiem [gala]lietotājiem par pieejamu cenu) var iekļaut dažu pakalpojumu sniegšanu dažiem lietotājiem par cenām, kas atšķiras no cenām parastos tirgus apstākļos. Tomēr kompensācija uzņēmumiem, kas izraudzīti šādu pakalpojumu sniegšanai šādos apstākļos, nedrīkst izkropļot konkurenci ar noteikumu, ka izraudzītajiem uzņēmumiem kompensāciju piešķir par konkrētajām neto izmaksām, un ar noteikumu, ka neto izmaksu apgrūtinājumu atmaksā neitrālā veidā attiecībā uz konkurenci".

8 Direktīvas 2002/22 3. pantā ar virsrakstu "Universālā pakalpojuma pieejamība" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis nodrošina to, ka šajā nodaļā minētie pakalpojumi ar konkrētu kvalitāti tiek darīti pieejami visiem [gala]lietotājiem to teritorijā neatkarīgi no viņu ģeogrāfiskās atrašanās vietas un, ņemot vērā īpašos valsts apstākļus, par pieejamu cenu.

2. Dalībvalstis nosaka visefektīvāko un piemērotāko pieeju, lai nodrošinātu universālā pakalpojuma ieviešanu, ievērojot objektivitātes, pārskatāmības, nediskriminācijas un samērīguma principus. Dalībvalstis cenšas samazināt tirgus izkropļošanu, jo īpaši pakalpojumu nodrošināšanu par cenām vai saskaņā ar citiem noteikumiem un nosacījumiem, kas atšķiras no parastiem komerciāliem nosacījumiem, aizsargājot sabiedrības intereses."

9 Direktīvas 2002/22 8. pantā ar virsrakstu "Uzņēmumu izraudzīšanās" ir noteikts:

"1. Dalībvalstis var izraudzīties vienu vai vairākus uzņēmumus, lai garantētu universālā pakalpojuma sniegšanu [..].

2. Ja dalībvalstis izraugās uzņēmumus daļā vai visā valsts teritorijā kā uzņēmumus ar universālā pakalpojuma saistībām, tās to veic, izmantojot efektīvu, objektīvu, pārskatāmu un nediskriminējošu izraudzīšanās mehānismu, tādējādi nevienam uzņēmumam nevar *a priori* būt liegta iespēja tikt izraudzītam. Šādas izraudzīšanās metodes nodrošina to, ka universālo pakalpojumu sniedz ekonomiski izdevīgā veidā un ka to var izmantot kā līdzekli universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu noteikšanai saskaņā ar 12. pantu."

10 Direktīvas 2002/22 9. pantā ar virsrakstu "Tarifu pieejamība" ir paredzēts:

"1. Valsts pārvaldes iestādes pārrauga 4., 5., 6. un 7. pantā noteikto pakalpojumu mazumtirdzniecības tarifu attīstību un līmeni kā pakalpojumu, kas ietilpst universālā pakalpojuma saistībās un kurus nodrošina izraudzītie uzņēmumi, jo īpaši attiecībā uz valsts patēriņa cenām un ienākumiem [Valsts regulatīvās iestādes pārrauga pakalpojumu, kuri 4., 5., 6. un 7. pantā noteikti par ietilpstošiem universālā pakalpojuma saistībās un kurus nodrošina izraudzītie uzņēmumi, mazumtirdzniecības tarifu izmaiņas un līmeni tostarp salīdzinājumā ar patēriņa cenām un ienākumiem valstī].

2. Dalībvalstis, ņemot vērā apstākļus valstī, var pieprasīt izraudzītajiem uzņēmumiem nodrošināt patērētājiem izvēles tarifu vai tarifu paketi, kas atšķiras no tiem, kas piedāvāti parastos komerciālos apstākļos, jo īpaši, lai nodrošinātu to, ka patērētājiem ar zemiem ienākumiem vai patērētājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām netiek liegta pieeja publiski pieejamiem telefona pakalpojumiem vai to izmantošana.

[..]"

11 Direktīvas 2002/22 12. panta ar virsrakstu "Universālā pakalpojuma saistību izmaksas [izmaksu aprēķināšana]" 1. punktā ir noteikts:

"Ja valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes uzskata, ka universālā pakalpojuma sniegšana, kā noteikts 3. līdz 10. pantā, var radīt negodīgu [netaisnīgu] apgrūtinājumu uzņēmumiem, kas izraudzīti sniegt universālo pakalpojumu, tās var aprēķināt [aprēķina] šī pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas.

Šim nolūkam valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes:

a) aprēķina universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas, ņemot vērā jebkuras tirgus [komerciālās] priekšrocības, kādas ir uzņēmumam, kas izraudzīts sniegt universālo pakalpojumu, saskaņā ar IV pielikuma A daļu, vai

b) izmanto tā universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas, kas noteikts ar izraudzīšanās mehānisma palīdzību, saskaņā ar 8. panta 2. punktu."

12 Direktīvas 2002/22 13. pantā ar virsrakstu "Universālā pakalpojuma saistību finansēšana" ir noteikts:

"1. Ja, pamatojoties uz 12. pantā minēto neto izmaksu aprēķinu, valsts pārvaldes [regulatīvās] iestādes atklāj, ka uzņēmums ir pakļauts negodīgam [netaisnīgam] apgrūtinājumam, dalībvalstis pēc izraudzītā uzņēmuma pieprasījuma izlemj:

a) ieviest mehānismu, lai kompensētu šim uzņēmumam noteiktās [aprēķinātās] neto izmaksas saskaņā ar pārskatāmiem noteikumiem no valsts finansējuma [līdzekļiem]; un/vai

b) sadalīt universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas starp elektronisko komunikāciju tīklu un pakalpojumu sniedzējiem. [..]"

13 Direktīvas 2002/22 IV pielikuma A daļā šādi ir aprakstīta kārtība, kādā jāaprēķina universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas:

"[..]

Valsts pārvaldes [regulatīvajām] iestādēm jāizskata visi līdzekļi, lai nodrošinātu atbilstīgus stimulus, lai uzņēmumi (izraudzītie vai neizraudzītie) veiktu [pildītu] universālā pakalpojuma saistības par efektīvām izmaksām [rentabli]. Veicot aprēķināšanu, universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas aprēķina kā starpību starp izraudzītā uzņēmuma ar universālā pakalpojuma saistībām un izraudzītā uzņēmuma bez universālā pakalpojuma saistībām neto izmaksām. To piemēro neatkarīgi no tā, vai tīkls kādā konkrētā dalībvalstī ir pilnībā attīstīts vai joprojām attīstās un paplašinās. Pienācīga uzmanība ir jāpievērš pareizai to izmaksu izvērtēšanai, no kurām izraudzītais uzņēmums izvēlētos izvairīties, ja tam nebūtu universālā pakalpojuma saistīb[u]. Neto

izmaksu aprēķināšanā būtu jāizvērtē universālā pakalpojuma operatora ieguvumi, ietverot netiešos [nemateriālos] ieguvumus.

[..]"

Valsts tiesiskais regulējums

14 2005. gada 13. jūnija likuma redakcijā ar grozījumiem, kas izdarīti ar 2007. gada 25. aprīļa likumu, 74. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"Universālā pakalpojuma sociālā sastāvdaļa ir īpaši visu operatoru, kas piedāvā patērētājiem publiski pieejamu telefonpakalpojumu, tarifa nosacījumi noteiktām saņēmēju kategorijām.

Saņēmēju kategorijas un tarifa nosacījumi, kas paredzēti pirmajā daļā, kā arī minēto tarifa nosacījumu saņemšanas kārtība ir noteikti pielikumā.

[Beļģijas Pasta pakalpojumu un telekomunikāciju] institūts (turpmāk tekstā — "Institūts") iesniedz ministram ikgadēju ziņojumu par operatoru attiecīgo daļu kopējā sociālo abonentu skaitā attiecībā pret to tirgus daļu, ko nosaka, pamatojoties uz apgrozījumu publiski pieejamo telefonpakalpojumu tirgū.

Universālajam pakalpojumam izveido fondu attiecībā uz sociālajiem tarifiem, no kura maksājama kompensācija tiem sociālo tarifu nodrošinātājiem, kuri Institūtam par to ir iesnieguši lūgumu. Šis fonds ir juridiska persona, un to pārvalda Institūts.

Karalis ar Ministru Padomē pēc iepazīšanās ar Institūta atzinumu apspriestu dekrētu nosaka šā mehānisma darbības kārtību.

Ja izrādās, ka operatora piešķirto tarifa atlaižu skaits ir mazāks par tarifu atlaižu skaitu, kas atbilst tā daļai kopējā apgrozījumā publiski pieejamo telefonpakalpojumu tirgū, šim operatoram šī starpība ir jākompensē.

Ja izrādās, ka operatora piešķirto tarifa atlaižu skaits ir lielāks par tarifa atlaižu skaitu, kas atbilst tā daļai kopējā apgrozījumā publiski pieejamo telefonpakalpojumu tirgū, šis operators saņem kompensāciju šai starpībai atbilstošas summas apmērā.

Iepriekšējās daļās paredzētās kompensācijas jāmaksā nekavējoties. Faktisku kompensēšanu ar fonda starpniecību veic līdz ar tā darbības uzsākšanu un vēlākais gada laikā pēc šā panta stāšanās spēkā.

Institūts saskaņā ar pielikumā noteikto metodoloģiju aprēķina sociālo tarifu neto izmaksas katram operatoram, kurš Institūtam iesniedzis pieteikumu [to kompensēšanai].

Šajā likumā un tā pielikumā noteiktajā mērā Institūts var noteikt izmaksu un kompensāciju aprēķināšanas kārtību."

15 2005. gada 13. jūnija likuma pielikuma 45.a pantā, kas ietverts ar 2007. gada 25. aprīļa likuma 200. pantu, ir noteikta sociālo tarifu neto izmaksu aprēķināšanai izmantojamā metodoloģija. Minētajā 45.a pantā ir noteikts:

"Universālā pakalpojuma sociālo tarifu neto izmaksas atbilst starpībai starp ieņēmumiem, kādus sociālo tarifu nodrošinātājs saņemtu parastos komercdarbības apstākļos, un ieņēmumiem, ko tas saņem, sociālā tarifa saņēmējam piešķirot šajā likumā paredzētās atlaides.

Pirmos piecus gadus pēc likuma stāšanās spēkā kompensāciju, ko saņem vēsturiskais sociālo tarifu nodrošinātājs, vajadzības gadījumā samazina Institūta noteiktā procentuālā apmērā.

Iepriekšējā daļā minēto procentuālo apmēru nosaka, pamatojoties uz netiešo guvumu. Institūts ņem vērā aprēķinus, ko [tas] jau ir veicis, nosakot vēsturiskā sociālo tarifu nodrošinātāja neto izmaksas."

16 2007. gada 25. aprīļa likuma 202. pantā ir noteikts:

"2005. gada 13. jūnija likuma [..] 74. panta pēdējā daļā [..] frāze "iepriekšējās daļās paredzētās kompensācijas jāmaksā nekavējoties" jāinterpretē šādi:

2005. gada 13. jūnija likuma [..] sagatavošanas gaitā, ņemot vērā Direktīvā [2002/22] noteiktās prasības un pamatojoties uz universālā pakalpojuma vēsturiskā operatora pieteikumu attiecībā uz to, un pēc tam, kad Institūts bija noteicis universālā pakalpojuma neto izmaksas, likumdevējs valsts regulatīvās iestādes statusā novērtēja apgrūtinājuma nesamērīgumu. Šajā ziņā likumdevējs, kā to turklāt ir konstatējusi *Conseil d'État* (Valsts Padome), ir uzskatījis, ka tiktāl, ciktāl tiek ņemti vērā visi netiešie guvumi, tostarp nemateriālie guvumi, kas var rasties šīs pakalpojuma sniegšanas rezultātā, jebkura šajā aprēķinā konstatētā nerentabilitāte faktiski ir nesamērīgs apgrūtinājums."

Pamata lieta un prejudiciālais jautājums

17 *Base* u.c. ir telekomunikāciju nozarē strādājoši uzņēmumi, kas var piedāvāt universālo pakalpojumu telekomunikāciju jomā.

18 2007. gada 6. novembrī tās *Grondwettelijk Hof* (Konstitucionālā tiesa) cēla prasību atcelt 2007. gada 25. aprīļa likuma 173. panta 3.°un 4.°punktu un 200., 202. un 203. pantu. Tās apgalvoja, ka šīs tiesību normas, kurās ir noteikti no universālā pakalpojuma saistībām, it īpaši no sociālo tarifu nodrošināšanas, izrietošā apgrūtinājuma netaisnīguma vērtēšanas noteikumi, ir pretrunā konstitucionālajam diskriminācijas

aizlieguma principam. Šajās tiesību normās *Belgacom NV*, kas pirms 2005. gada 13. jūnija likuma stāšanās spēkā vienīgā sniedza universālo pakalpojumu, tiekot nostādīta labvēlīgākā stāvoklī salīdzinājumā ar *Base* u.c., jo likumdevējs esot automātiski uzskatījis, ka universālā pakalpojuma piedāvāšana esot "netaisnīgs apgrūtinājums" *Belgacom NV*, savukārt attiecībā uz tām šāda apgrūtinājuma esamība esot jākonstatē Institūtam, kurš to var nākotnē pārskatīt. Vēl tās apgalvoja, ka, nosakot universālā pakalpojuma saistību neto izmaksas *Belgacom NV* gadījumā, likumdevējs esot pamatojies uz 2001. gada grāmatvedības datiem, savukārt prasītāju gadījumā Institūts esot pamatojies uz aktuālajiem datiem.

19 Uzskatot Direktīvas 2002/22 12. panta interpretāciju par vajadzīgu, lai tā varētu spriest par izskatāmo prasību, *Grondwettelijk Hof* nolēma apturēt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [..] Direktīvas 2002/22 [..] 12. pantu var interpretēt tādējādi, ka tajā dalībvalsts kompetentajam likumdevējam, rīkojoties valsts regulatīvās iestādes statusā, ir atļauts vispārīgi un pamatojoties uz universālā pakalpojuma sniedzēja, kas agrāk bijis vienīgais [šā pakalpojuma] sniedzējs, neto izmaksu aprēķinu noteikt, ka universālā pakalpojuma sniegšana var būt netaisnīgs apgrūtinājums universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītajiem uzņēmumiem?"

Par prejudiciālo jautājumu

20 Ievadam jākonstatē, ka uzdotais jautājums aptver divus aspektus. Pirmkārt, ar to ir gribēts noskaidrot, vai Direktīvas 2002/22 12. pantā, valsts regulatīvajām iestādēm uzticot rūpes noteikt, vai universālā pakalpojuma sniegšana var būt netaisnīgs apgrūtinājums tam izraudzītajiem uzņēmumiem, netiek pieļauts, ka šo vērtējumu formāli

veic valsts likumdevējs. Otrkārt, ar to ir gribēts noskaidrot, vai minētajā 12. pantā netiek pieļauts, ka šo vērtējumu saturiski veic vispārīgi attiecībā uz visiem uzņēmumiem un ar atsauci uz universālā pakalpojuma vienīgā sniedzēja, kas agrāk bijis vēsturiskais operators, neto izmaksām.

21 Abi šie jautājuma aspekti Tiesai jāiztirzā atsevišķi.

Par valsts likumdevēja rīcību valsts regulatīvās iestādes statusā

22 Pamatdirektīvas 2. panta g) punktā valsts regulatīvā iestāde ir definēta kā iestāde vai iestādes, kurām dalībvalsts uzticējusi kādu no šajā direktīvā un īpašajās direktīvās noteiktajiem reglamentēšanas uzdevumiem. Saskaņā ar Direktīvas 2002/22, kura ir viena no pamatdirektīvas 2. panta g) punktā paredzētajām īpašajām direktīvām, 2. panta pirmo daļu šī definīcija ir tai piemērojama.

23 Nedz pamatdirektīvā, nedz Direktīvā 2002/22 nav noteikts, kurām no savām iestādēm dalībvalstīm jāuztic minētajai iestādei noteiktie reglamentēšanas uzdevumi.

24 Šajā ziņā jāatgādina, ka no EKL 249. panta izriet, ka dalībvalstīm, transponējot direktīvu, ir pienākums nodrošināt tās pilnīgu iedarbību, saglabājot plašu rīcības brīvību līdzekļu izvēlē (skat. tostarp 2006. gada 9. novembra spriedumu lietā C-216/05 Komisija/Īrija, Krājums, I-10787. lpp., 26. punkts).

25 Tāpat jāatgādina, ka iespēja izvēlēties veidu un līdzekļus, kas paredzēti, lai nodrošinātu direktīvas ieviešanu, nemazina katras dalībvalsts, kurai tā adresēta, pienākumu veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu attiecīgās direktīvas pilnīgu iedarbību atbilstoši tās mērķim (skat. tostarp 2008. gada 15. aprīļa spriedumu lietā C-268/06 *Impact*, Krājums, I-2483. lpp., 40. punkts).

26 Kaut arī šajos apstākļos dalībvalstīm šajā ziņā ir institucionāla autonomija, organizējot un strukturējot savas regulatīvās iestādes pamatdirektīvas 2. panta g) punkta izpratnē, šo autonomiju tomēr var izmantot, tikai pilnībā ievērojot šajā direktīvā noteiktos mērķus un pienākumus (2008. gada 6. marta spriedums lietā C-82/07 *Comisión del Mercado de las Telecomunicaciones*, Krājums, I-1265. lpp., 24. punkts).

27 Tādējādi uzdevumus, kas saskaņā ar pamatdirektīvu un Direktīvu 2002/22 ir jāveic valsts regulatīvajām iestādēm, dalībvalsts drīkst uzticēt valsts likumdevējam tikai tad, ja šo uzdevumu izpildē likumdošanas iestāde atbilst organizatoriskajiem un darbības nosacījumiem, kuriem saskaņā ar minētajām direktīvām ir jāatbilst šīm iestādēm.

28 Šajā ziņā no pamatdirektīvas preambulas 11. apsvēruma izriet, ka atbilstoši reglamentēšanas un darbības funkciju nodalīšanas principam dalībvalstīm jāgarantē gan valsts regulatīvās iestādes vai regulatīvo iestāžu neatkarība, lai nodrošinātu šo iestāžu

lēmumu objektivitāti, gan tas, lai tām personāla, prasmju un finanšu līdzekļu ziņā būtu visi savu uzdevumu izpildei vajadzīgie resursi.

29 Tādējādi saskaņā ar pamatdirektīvas 3. pantu dalībvalstīm tostarp jārūpējas, lai ikvienu valsts regulatīvajām iestādēm noteikto uzdevumu uzņemtos kāda kompetenta iestāde, jāgarantē šo iestāžu neatkarība, nodrošinot, ka tās ir juridiski patstāvīgas un funkcionāli neatkarīgas no visām elektronisko komunikāciju tīklus, ierīces vai pakalpojumus nodrošinošajām organizācijām, un jārūpējas, lai minētās iestādes savas pilnvaras izmantotu objektīvi un pārskatāmi. Turklāt atbilstoši tās pašas direktīvas 4. pantam ir jābūt iespējai šo iestāžu lēmumus iedarbīgi pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm neatkarīgā iestādē.

30 Tādēļ jākonstatē, ka pašā Direktīvā 2002/22 tiek principā pieļauts, ka valsts likumdevējs rīkojas valsts regulatīvās iestādes statusā pamatdirektīvas izpratnē, ja vien, pildot šo funkciju, tas atbilst minētajās direktīvās paredzētajiem kompetences, neatkarības, objektivitātes un pārskatāmības nosacījumiem un lēmumus, ko tas pieņem saistībā ar šo funkciju, ir iespēja iedarbīgi pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm neatkarīgā iestādē.

31 Pārbaudīt, vai, elektronisko komunikāciju pakalpojumu jomā rīkodamies valsts regulatīvās iestādes statusā, Beļģijas likumdevējs var tikt uzskatīts par visiem pamatdirektīvā un Direktīvā 2002/22 noteiktajiem nosacījumiem atbilstošu valsts regulatīvo iestādi, ir *Grondwettelijk Hof* ziņā.

Par kārtību, kādā valsts regulatīvā iestāde vērtē universālā pakalpojuma sniegšanas iespējami radītā apgrūtinājuma netaisnīgumu

32 Jāatgādina, ka Direktīvas 2002/22 mērķis ir izveidot saskaņotus reglamentējošos noteikumus, kas elektronisko komunikāciju nozarē nodrošinātu universāla pakalpojuma sniegšanu, proti, noteiktu pakalpojumu minimālā kopuma sniegšanu visiem galalietotājiem par pieejamu cenu. Saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta 1. punktu viens no tās mērķiem ir faktiskas konkurences un izvēles ceļā nodrošināt sabiedrībai pieejamu labas kvalitātes pakalpojumu pieejamību visā Eiropas Kopienā (2008. gada 19. jūnija spriedums lietā C-220/07 Komisija/Francija, Krājums, I-95. lpp., 28. punkts).

33 Saskaņā ar minētās direktīvas 3. panta 2. punktu dalībvalstis nosaka visefektīvāko un piemērotāko veidu, kā nodrošināt universālā pakalpojuma ieviešanu, ievērojot objektivitātes, pārskatāmības, diskriminācijas aizlieguma un samērīguma principus, un tās cenšas līdz minimumam samazināt tirgus izkropļošanu, aizsargājot sabiedrības intereses kopumā (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/Francija, 29. punkts).

34 Direktīvas 2002/22 preambulas ceturtajā apsvērumā ir noteikts, kādi pakalpojumi kādiem galalietotājiem, nodrošinot universālo pakalpojumu, var tikt sniegti par cenām, kas atšķiras no parastos tirgus apstākļos esošajām. Tādēļ, kā izriet no tās pašas direktīvas preambulas 18. apsvēruma, Kopienu likumdevējs ir paredzējis, ka dalībvalstīm vajadzības gadījumā būtu jāizveido mehānismi universālā pakalpojuma saistību neto izmaksu finansēšanai gadījumos, kad tiek pierādīts, ka šīs saistības var izpildīt tikai ar zaudējumiem vai neto izmaksām, kas pārsniedz parastos komercdarbības apstākļos esošās izmaksas.

35 Tādējādi atbilstoši Direktīvas 2002/22 12. panta 1. punkta pirmajai daļai, ja valsts regulatīvās iestādes uzskata, ka šīs direktīvas 3.–10. pantā noteiktā universālā pakalpojuma sniegšana universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītajiem uzņēmumiem var radīt netaisnīgu apgrūtinājumu, tām jāaprēķina šā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas.

36 Jākonstatē, ka, lai arī Direktīvas 2002/22 12. panta 1. punkta otrās daļas, kā arī IV pielikuma noteikumos ir noteikts, kā jāaprēķina universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas, ja valsts regulatīvās iestādes uzskata, ka tas var būt netaisnīgs apgrūtinājums, nedz no minētā 12. panta 1. punkta, nedz kādas citas šīs direktīvas tiesību normas neizriet, ka Kopienu likumdevējs būtu vēlējies pats noteikt nosacījumus, kādos minētajām iestādēm jau iepriekš būtu jāuzskata, ka minētā pakalpojuma sniegšana var būt šāds netaisnīgs apgrūtinājums.

37 Savukārt no Direktīvas 2002/22 13. panta noteikumiem izriet, ka, tikai pamatojoties uz šīs direktīvas 12. pantā paredzēto universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksu aprēķinu, valsts regulatīvās iestādes var konstatēt, ka par universālā pakalpojuma sniedzēju izraudzītais uzņēmums faktiski ir netaisnīgi apgrūtināts, un ka dalībvalstīm pēc šā uzņēmuma lūguma tad ir jāizlemj noteikt ar šīm izmaksām saistītās atlīdzības kārtību.

38 Ievērojot šos apsvērumus, lai arī, formāli ņemot, savā jautājumā iesniedzējtiesa ir tikai lūgusi interpretēt Direktīvas 2002/22 12. pantu, jāatgādina, ka šāds apstāklis neliedz Tiesai sniegt valsts tiesai Savienības tiesību interpretāciju, kas tai var būt noderīga, izspriežot izskatāmo lietu, neatkarīgi no tā, vai šī tiesa sava jautājuma izklāstā uz to ir

vai nav atsaukusies (skat. tostarp 2007. gada 8. novembra spriedumu lietā C-251/06 *ING. AUER*, Krājums, I-9689. lpp., 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

39 Tādēļ, ievērojot, kas ir teikts saistībā ar *Grondwettelijk Hof* izskatāmo prasību tajā aizsāktajā diskusijā, jāiztirzā, vai Direktīvas 2002/22 13. pantā netiek pieļauta kārtība, kādā tāds valsts likumdevējs kā Beļģijas likumdevējs, rīkodamies valsts regulatīvās iestādes statusā, ir konstatējis, ka universālā pakalpojuma sniegšana varētu būt netaisnīgs apgrūtinājums.

40 Tamdēļ jānorāda, ka atbilstoši Direktīvas 2002/22 12. panta 1. punkta otrās daļas a) apakšpunkta, kā arī minētās direktīvas IV pielikuma noteikumiem neto izmaksu aprēķins jāveic attiecībā uz katru no universālā pakalpojuma sniegšanai izraudzītajiem uzņēmumiem.

41 Turklāt, tā kā konstatējums, ka universālā pakalpojuma sniegšana ir netaisnīgs apgrūtinājums kādam vai vairākiem no šiem uzņēmumiem, ir vajadzīgs priekšnosacījums, lai dalībvalstis īstenotu mehānismus šim uzņēmumam vai šiem uzņēmumiem radušos izmaksu kompensēšanai, jānoskaidro, kas saprotams ar "netaisnīgu apgrūtinājumu", jo šis jēdziens Direktīvā 2002/22 nav definēts.

42 Šajā ziņā no Direktīvas 2002/22 preambulas 21. apsvēruma izriet, ka Kopienu likumdevējs universālā pakalpojuma sniegšanas dēļ uzņēmumam iespējami radušos neto izmaksu segšanas mehānismus ir vēlējies saistīt ar pārmērīgu šā uzņēmuma apgrūtināšanu. Saistībā ar to uzskatīdams, ka universālā pakalpojuma neto izmaksas var arī nebūt pārmērīgs apgrūtinājums visiem attiecīgajiem uzņēmumiem, tas ir vēlējies novērst, ka ikvienas universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksas automātiski radītu tiesības uz kompensāciju. Tādēļ netaisnīgs apgrūtinājums, kura esamība valsts

regulatīvajai iestādei jākonstatē, lai vispār varētu būt jebkāda kompensācija, ir apgrūtinājums, kas ikvienam attiecīgajam uzņēmumam ir pārmērīgs attiecībā uz tā spēju to paciest, ņemot vērā tam piemītošo īpašību kopumu, tostarp tā aprīkojuma līmeni, saimniecisko un finansiālo stāvokli, kā arī tirgus daļu.

43 Lai arī, ievērojot, ka šajā ziņā Direktīvā 2002/22 nekas nav teikts, vispārīgi un objektīvi noteikt kritērijus, ar kuriem var izraudzīties robežvērtības, kuru pārsniegšanas gadījumā, ņemot vērā iepriekšējā punktā minētās īpašības, apgrūtinājumu var uzskatīt par pārmērīgu, ir valsts regulatīvās iestādes ziņā, tomēr konstatēt, ka universālā pakalpojuma sniegšanas apgrūtinājums ir netaisnīgs, lai piemērotu šīs direktīvas 13. pantu, minētā iestāde drīkst tikai ar nosacījumu, ka tā īpaši izvērtē katra attiecīgā uzņēmuma situāciju, ņemot vērā šos kritērijus.

44 Ja valsts regulatīvā iestāde konstatē, ka kāds vai vairāki uzņēmumi, kas izraudzīti par universālā pakalpojuma sniedzējiem, ir netaisnīgi apgrūtināti, un ja šis vai šie uzņēmumi lūdz par to kompensāciju, dalībvalsts ziņā ir īstenot šim nolūkam vajadzīgos mehānismus atbilstoši Direktīvas 2002/22 13. panta 1. punkta a) apakšpunktam, no kā turklāt izriet, ka šai kompensācijai jābūt saistītai ar neto izmaksām, kas aprēķinātas saskaņā ar minētās direktīvas 12. pantu.

45 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka, lai ievērotu no Direktīvas 2002/22 izrietošos pienākumus, dalībvalstis nevar konstatēt, ka universālā pakalpojuma sniegšana faktiski ir kompensējams netaisnīgs apgrūtinājums, ja tās nav nedz aprēķinājušas neto izmaksas, kādas tas rada katram uzņēmumam, kuram ir pienākums to sniegt, nedz novērtējušas, vai šīs izmaksas minētajam uzņēmumam ir pārmērīgs apgrūtinājums. Tās nevar arī noteikt tādu kompensācijas kārtību, atbilstoši kurai tā nebūtu saistīta ar minētajām neto izmaksām.

46 No 2005. gada 13. jūnija likuma 74. panta atbilstoši tā interpretācijai 2007. gada 25. aprīļa likumā izriet, ka, lai secinātu, ka universālā pakalpojuma sociālās sastāvdaļas nodrošināšana ir netaisnīgs apgrūtinājums, Beļģijas likumdevējs ir uzskatījis, ka tiktāl, ciktāl šā pakalpojuma neto izmaksu aprēķinā ir ņemti vērā visi netiešie guvumi, tostarp nemateriālais guvums, kāds var rasties šīs pakalpojuma sniegšanas rezultātā, "jebkura šajā aprēķinā konstatētā nerentabilitāte [..] ir nesamērīgs apgrūtinājums". No tā paša 74. panta izriet, ka minētais likumdevējs ir nolēmis, ka gadījumā, ja izrādās, ka kāda operatora piešķirto tarifa atlaižu skaits ir lielāks par tarifa atlaižu skaitu, kas atbilst tā daļai kopējā apgrozījumā publiski pieejamu telefonpakalpojumu tirgū, šis operators saņem kompensāciju, kura summu nosaka atbilstoši šai starpībai.

47 Šādi par universālā pakalpojuma sociālo tarifu nodrošināšanas radītā apgrūtinājuma netaisnīgumu 2005. gadā Beļģijas likumdevējs izlēma, pamatodamies uz Institūta 2002. gada atzinumu par vēsturiskā operatora — *Belgacom NV* — izmaksām, kas bija balstīts uz aplēsēm 2003. gadam.

48 Kā izriet no šā sprieduma 36. punktā veiktā konstatējuma, ievērojot, ka tiesību aktos kopš šā brīža visiem telekomunikāciju operatoriem ir noteikts pienākums piedāvāt sociālos tarifus, valsts regulatīvajai iestādei, pamatojoties uz tādu informāciju kā iepriekš minētā, nekas neliedz uzskatīt, ka universālā pakalpojuma sniegšanas izmaksas "var" būt netaisnīgs apgrūtinājums Direktīvas 2002/22 12. panta izpratnē.

49 Tomēr kārtība, kādā tiek konstatēts netaisnīgs apgrūtinājums, kas rada tiesības saņemt tādu likumā paredzētu kompensāciju kā pamata lietā esošā, nešķiet atbilstoša Direktīvas 2002/22 13. pantā izklāstītajām prasībām.

50 Pirmkārt, uzskatot, ka jebkura neto izmaksu aprēķinā konstatētā nerentabilitāte ir "nesamērīgs apgrūtinājums", tāda valsts regulatīvā iestāde kā pamata lietā esošais Beļģijas likumdevējs tiesības saņemt kompensāciju automātiski paredz visiem operatoriem, kuriem noteikto universālā pakalpojuma saistību dēļ radušās neto izmaksas var arī nebūt pārmērīgs apgrūtinājums, jo no šā sprieduma 42. punktā teiktā izriet, ka, lai arī nerentabilitāte ir apgrūtinājums, tā var arī nebūt ikvienam operatoram pārmērīgs apgrūtinājums.

51 Otrkārt, kā izriet no šā sprieduma 40. un 42. punkta, lai novērtētu šā ar universālā pakalpojuma sniegšanu saistītā apgrūtinājuma pārmērīgumu, ir īpaši jāizvērtē gan neto izmaksas, kas šīs pakalpojumu sniegšanas dēļ rodas katram attiecīgajam operatoram, gan tādu šim operatoram piemītošo īpašību kopums kā tā aprīkojuma līmenis, saimnieciskais un finansiālais stāvoklis, kā arī tirgus daļa. Tomēr nekas Tiesai iesniegtajos lietas materiālos neliecina, ka valsts likumdevējs, kad tas secināja, ka universālā pakalpojuma sniegšana ir netaisnīgs apgrūtinājums, šajā lietā būtu ņēmis vērā šo īpašību kopumu.

52 Treškārt, paredzot, ka ikvienas izmaksas, kas radušās tāpēc, ka operatora piešķirto tarifa atlaižu skaits proporcionāli pārsniedz tā tirgus daļu, ir automātiski jākompensē, tādā likumā kā 2005. gada 13. jūnija likums tiek ieviests mehānisms, kura rezultātā kompensācija nav saistīta ar universālā pakalpojuma sniegšanas neto izmaksām, kas būtu aprēķināmas atbilstoši šā sprieduma 40. punktā atgādinātajam.

53 Ievērojot visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu jāatbild, ka:

— pašā Direktīvā 2002/22 principā tiek pieļauts, ka valsts likumdevējs rīkojas valsts regulatīvās iestādes statusā pamatdirektīvas izpratnē, ja vien, pildot šo funkciju,

tas atbilst minētajās direktīvās paredzētajiem kompetences, neatkarības, objektivitātes un pārskatāmības nosacījumiem un lēmumus, ko tas pieņem saistībā ar šo funkciju, ir iespēja iedarbīgi pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm neatkarīgā iestādē; to pārbaudīt ir *Grondwettelijk Hof* ziņā;

— Direktīvas 2002/22 12. pantā tiek pieļauts, ka valsts regulatīvā iestāde vispārīgi un pamatojoties uz universālā pakalpojuma sniedzēja, kas agrāk bijis vienīgais šā pakalpojuma sniedzējs, neto izmaksu aprēķinu nosaka, ka minētā pakalpojuma sniegšana var būt netaisnīgs apgrūtinājums universālā pakalpojuma sniegšanai tagad izraudzītajiem uzņēmumiem, un

— Direktīvas 2002/22 13. pantā netiek pieļauts, ka minētā iestāde, iepriekš īpaši neizvērtējusi katra uzņēmuma situāciju, tādā pašā veidā un pamatojoties uz to pašu aprēķinu konstatē, ka šā pakalpojuma sniegšanas dēļ šie uzņēmumi faktiski ir netaisnīgi apgrūtināti.

Par tiesāšanās izdevumiem

54 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nosprież:

1) pašā Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvā 2002/22/EK par universālo pakalpojumu un lietotāju tiesībām attiecībā uz elektronisko sakaru tīkliem un pakalpojumiem (universālā pakalpojuma direktīva) principā tiek pieļauts, ka valsts likumdevējs rīkojas valsts regulatīvās iestādes statusā Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 7. marta Direktīvas 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem (pamatdirektīva) izpratnē, ja vien, pildot šo funkciju, tas atbilst minētajās direktīvās paredzētajiem kompetences, neatkarības, objektivitātes un pārskatāmības nosacījumiem un lēmumus, ko tas pieņem saistībā ar šo funkciju, ir iespēja iedarbīgi pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm neatkarīgā iestādē; to pārbaudīt ir *Grondwettelijk Hof* ziņā;

2) Direktīvas 2002/22 12. pantā tiek pieļauts, ka valsts regulatīvā iestāde vispārīgi un pamatojoties uz universālā pakalpojuma sniedzēja, kas agrāk bijis vienīgais šā pakalpojuma sniedzējs, neto izmaksu aprēķinu nosaka, ka minētā pakalpojuma sniegšana var būt netaisnīgs apgrūtinājums universālā pakalpojuma sniegšanai tagad izraudzītajiem uzņēmumiem;

3) Direktīvas 2002/22 13. pantā netiek pieļauts, ka minētā iestāde, iepriekš īpaši neizvērtējusi katra uzņēmuma situāciju, tādā pašā veidā un pamatojoties uz to pašu aprēķinu konstatē, ka šā pakalpojuma sniegšanas dēļ šie uzņēmumi faktiski ir netaisnīgi apgrūtināti.

[Paraksti]